

Thematic Analysis of Issues and Challenges in Linear Parks from the Perspective of Visitors: A Case Study of Golha Park in Gorgan City

Bahman Bayangani ¹✉^{ID}, Mahtab Soufi ²^{ID}

1. (Corresponding Author) Department of Sociology & Communications, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Golestan, Gorgan, Iran

Email: b.bayangani@gu.ac.ir

2. Department of Regional Development Planning, Faculty of Social Planning, University of Allameh Tabatabaee, Tehran, Iran

Email: soufi.mahtab@yahoo.com

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article History:

Received:

11 July 2024

Received in revised form:

12 October 2024

Accepted:

6 November 2024

Available online:

20 December 2024

Keywords:

Citizen Satisfaction,
Urban green Space,
Quality of life,
Linear parks,
Gorgan city.

ABSTRACT

Urban parks serve as invaluable spaces for play, recreation, and relaxation, playing a crucial role in reconnecting people with nature and improving the quality of life for city dwellers. These spaces provide suitable venues for social and cultural activities. Consequently, improving and developing urban parks and addressing their shortcomings is essential for enhancing citizens' quality of life. Golha Park, one of Gorgan's most important urban green spaces, hosts various groups of citizens and visitors but appears to face challenges that require improvement. Therefore, due to a lack of in-depth studies, this research adopts a qualitative approach and thematic analysis (TA) to examine the status of Golha Park and its associated issues and problems. Data was collected through interviews with 22 park visitors, achieving theoretical saturation. The findings were categorized into 28 subthemes and 8 main themes: inadequate recreational facilities, lack of sufficient recreational amenities, aesthetic shortcomings, poor spatial planning, environmental issues, insecurity, and prevalence of antisocial behavior. These results can guide urban planners and policymakers in enhancing parks and improving the quality of life for citizens. Improving these spaces enhances citizens' lives and contributes to environmental preservation and public health. Therefore, addressing this issue and taking effective measures to improve urban parks is essential.

Citation: Bayangani, B., & Soufi, M. (2024). Thematic analysis of issues and challenges in linear parks from the perspective of visitors: A case study of Golha Park in Gorgan city. *Geographical planning of space quarterly journal*, 14 (4), 133-152.

<http://doi.org/10.30488/gps.2025.464167.3753>

© The Author (s)

Publisher: Golestan University Press

This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Today, all cities in the world are facing environmental problems. According to many environmentalists, modern cities are like giant beasts that consume energy, water, and oxygen and release vast amounts of toxic gases, sewage, and other pollutants, harming nature. This situation has created a significant challenge for human life and demonstrates the growing distance between humans and nature. In these circumstances, public green spaces, such as urban parks, are recognized as pivotal points for humans reconnecting with nature. The primary objective of designing these spaces is to increase human interaction with nature and achieve positive social and psychological effects. Green spaces contribute to environmental health, pollution reduction, and the improvement of citizens' well-being. They provide a space for rest and various activities and significantly impact quality of life. With their unique physical characteristics, public parks serve as social spaces that strengthen social interactions and improve quality of life. These spaces provide a healthy living environment by reducing air pollution, strengthening social relationships, and promoting mental health. "In Gorgan city, numerous parks offer recreational and sports facilities for the people. Golha Park, with an area of 1.5 hectares and a linear-coastal design, is one of the city's significant parks. Considering its geographical location and the diversity of its users (in terms of age, gender, and social differences), this park requires a more in-depth socio-cultural analysis.

The basic objective of this study is to identify the issues and problems of Golha Park from the perspective of its visitors. This investigation seeks to identify the park's negative consequences and provide solutions for improving its spatial-functional quality. More specifically, the ultimate goal of this research is to enhance the status of Golha Park and increase visitor satisfaction by identifying the issues and problems perceived by the said park's visitors.

Methodology

This research employed a qualitative approach to conduct an in-depth

investigation of people's issues regarding the park. Sampling was conducted purposively, aiming for maximum diversity and using a snowball sampling technique. Data was collected through semi-structured interviews with 22 participants until theoretical saturation was reached and was analyzed using thematic analysis. Guba and Lincoln's approach was utilized to enhance credibility and reliability, which involved seeking expert opinions, comparing findings with previous research, attempting to clarify ambiguities in the interviews, and repeatedly recording and reviewing the interviews.

Results and discussion

Research findings revealed that Golha Park is facing numerous challenges concerning recreational, aesthetics, social facilities, etc. Participants highlighted a shortage of sports equipment and children's play structures, with existing equipment being outdated and unusable. In relation to aesthetics, the park suffers from issues such as non-functional fountains, insufficient tree planting and landscaping, and a lack of proper painting, negatively impacting the park's appeal. Furthermore, spatial issues such as a shortage of seating, inadequate spatial segregation, and poorly designed access paths were reported. Additionally, the presence of motorcycles and bicycles, the carrying of bladed weapons, and social disturbances have created a sense of insecurity among visitors. Social problems, including illicit relationships and tobacco and alcohol consumption, have also been reported, resulting in a decrease in the park's tranquility. Finally, the prevalence of antisocial behaviors such as swearing and dog walking has been identified as cultural challenges within this space, negatively impacting visitors' experiences. Overall, these problems necessitate attention and remedial actions to improve the quality of Golha Park.

Conclusion

As mentioned previously, the research findings indicated that Linear Golha Park is facing numerous challenges from the perspective of its visitors. To address these

issues, several recommendations have been proposed, including the construction of entrance ramps, the installation of recreational facilities such as chess and foosball tables, the expansion of children's play areas, the creation of a health-oriented path along the river for walking and running, enhancing aesthetics through the installation of benches and flower boxes, increasing the number of trees, particularly along the riverbank and on slopes to prevent soil erosion, installing gazebos in grassy and sloped areas, and implementing culturally and naturally themed murals and paintings. Additionally, to improve security, it is suggested that the number of security guards be increased and plants be pruned or replaced with suitable species, such as rosemary, to prevent the creation of hidden areas. Also, the installation of directional signage in various areas of the park and the installation of CCTV cameras, improvements to infrastructure through a review of lighting standards, tree planting, and pathways, the leveling of the unpaved area in front of the park, and improved lighting to enhance security can be effective. A review of the river dredging program, a review of waste bin standards and their addition, especially near the river, and the use of erosion-resistant materials in critical areas, and ultimately, the enhancement of public culture through the provision of social and cultural services, including the creation of social booths and education on various issues (such as theft, addiction, etc.) on weekdays, and scientific studies and public awareness campaigns on dog walking, have been proposed. These measures can help improve the quality of the park's space and create a pleasant experience for citizens.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

تحلیل تماتیک مسائل و مشکلات پارک‌های خطی از نگاه مراجعه‌کنندگان

مطالعه موردی: پارک گل‌ها در شهر گرگان*

بهمن باینگانی^۱ ✉، مهتاب صوفی^۲ ^۱. نویسنده مسئول، گروه جامعه‌شناسی و ارتباطات، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران. رایانامه: b.bayangani@gu.ac.ir^۲. گروه برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: Soufi.mahtab@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۲۱ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۷/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۱۶ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۹/۳۰ واژگان کلیدی: رضایت‌مندی شهروندان، فضای سبز شهری، کیفیت زندگی، پارک‌های خطی، شهر گرگان.	پارک‌های شهری به‌عنوان فضاهایی ارزشمند برای بازی، تفریح و استراحت، نقشی مهم در بازگشت انسان به طبیعت و بهبود کیفیت زندگی شهروندان دارند. این فضاها مکان‌های مناسبی برای فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی هستند. به همین دلیل، بهبود و توسعه پارک‌های شهری و رفع نواقص آن‌ها از ضرورت‌های اساسی برای ارتقای کیفیت زندگی شهروندان است. پارک گل‌ها، یکی از مهم‌ترین فضاهای سبز شهری گرگان، میزبان گروه‌های مختلفی از شهروندان و بازدیدکنندگان است، اما به‌ظاهر با چالش‌هایی مواجه است که نیاز به اصلاح دارد. بر این اساس پژوهش حاضر به دلیل کمبود مطالعات ژرف‌نگر در این رابطه، با رویکرد کیفی و روش تحلیل تماتیک (TA) به بررسی وضعیت پارک گل‌ها و مسائل و مشکلات آن پرداخته است. اطلاعات این پژوهش از طریق مصاحبه با ۲۲ نفر از مراجعه‌کنندگان و بر اساس اصل اشباع نظری جمع‌آوری شده است. یافته‌ها نیز در ۲۸ مضمون فرعی و ۸ مضمون اصلی شامل: ضعف تجهیزات رفاهی، کمبود امکانات تفریحی، کاستی‌های زیبایی‌شناختی، فضاسازی نامناسب، مسائل زیست‌محیطی، ناامنی و رواج رفتارهای ناپه‌نجار مقوله‌بندی شده است. این نتایج می‌تواند راهنمای عملی برای مسئولان شهری و برنامه‌ریزان در جهت بهبود پارک‌ها و کیفیت زندگی شهروندان باشد. بهبود کیفیت این فضاها نه‌تنها زندگی شهروندان را بهتر می‌کند، بلکه به حفظ محیط‌زیست و سلامت عمومی یاری می‌رساند. از این‌رو، توجه به این موضوع و اقدامات مؤثر برای بهبود پارک‌های شهری ضروری است.
استناد: باینگانی، بهمن و صوفی، مهتاب. (۱۴۰۳). تحلیل تماتیک مسائل و مشکلات پارک‌های خطی از نگاه مراجعه‌کنندگان مطالعه موردی: پارک گل‌ها در شهر گرگان. <i>مجله آمایش جغرافیایی فضا</i>، ۱۴ (۴)، ۱۵۲-۱۳۳. http://doi.org/10.30488/gps.2025.464167.3753	ناشر: انتشارات دانشگاه گلستان © نویسندگان

*. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی خانم مهتاب صوفی در رشته جامعه‌شناسی است که با راهنمایی نویسنده اول مقاله در دانشگاه گلستان انجام شده است.

مقدمه

امروزه همه شهرهای جهان با مسائل زیست‌محیطی مواجه‌اند. به باور بسیاری از طرفداران محیط‌زیست، شهرهای امروزی همچون جانور عظیم‌الجثه‌ای هستند که انرژی، آب و اکسیژن را فرو می‌بلعند و مقادیر عظیمی از گازهای سمی، گنداب و آلاینده‌های دیگر را بیرون می‌دهند که بالاخره باید به جایی سرازیر شوند، که معمولاً گورستان‌های زباله، جو زمین آبراهه‌ها و اقیانوس‌ها هستند (گیدنز و ساتن، ۱۴۰۰: ۲۶۹). این مسئله چالشی بزرگ و خلالتی نگران‌کننده در زندگی انسان امروزی است (باقری و روانشادینیا، ۱۳۹۴). به بیان دیگر، شهرهای امروزی رفتار دوستانه‌ای با طبیعت نداشته و به مرور از آن فاصله گرفته‌اند. سیاست‌های شهری زیست‌محور نبوده و آثار نوعی خودمحوری، خودخواهی و سوداگری در آن مشاهده می‌شود (کامیاراد و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۸۳) درعین حال این وضعیت، زمینه‌ساز بازگشت انسان به طبیعت و شبیه‌سازی آن در فضاهای شهری است که با عنوان فضای سبز (پارک) شهری شناخته می‌شود، بنابراین پارک‌ها نقطه عطفی برای بازگشت انسان به طبیعت محسوب می‌گردند. پارک‌های شهری بخشی از فضای سبز عمومی‌اند که علاوه بر دارا بودن جنبه‌های تفریحی و فرهنگی و زیست‌محیطی، جنبه خدمات‌دهی به مناطق مختلف شهر را نیز دارند. اصولاً طبیعت و ماهیت این گونه فضاها به گونه‌ای است که تمام طبقات مردم می‌توانند از آن‌ها استفاده کنند. در این گونه پارک‌ها سعی می‌شود تمام وسایل رفاه و سرگرمی، تقریباً برای هرگونه سلیقه، فکر و سنی وجود داشته باشد. (مرادیان و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱۴). «پارک‌های عمومی همچون فضاهای شهری کم‌وبیش عام و فراگیر، از برهم‌کنش پیچیده ویژگی‌های فیزیکی، بازنمایی‌های مسلط و استفاده‌ها و تجربه‌های روزمره تشکیل شده‌اند که همگی ترکیب می‌شوند تا آن‌ها را به سان فضاهای اجتماعی با شبکه‌ای از فضاها و آرایش‌های فضایی تعریف کنند که چشم‌انداز اجتماعی شهر را می‌سازند» (ژلنیتس، ۱۳۹۹: ۱۳). پارک‌ها و فضاهای سبز شهری به عنوان یکی از مهم‌ترین اجزای مبلمان شهری نقش کلیدی در بهبود کیفیت زندگی شهروندان دارند. این فضاها با کاهش آلودگی هوا، تقویت تعاملات اجتماعی، و ارتقای سلامت روانی و جسمی افراد، به ایجاد محیطی سالم و جذاب برای سکونت شهری کمک می‌کنند (رحیمی و عباسیان، ۱۴۰۲؛ Ziter et al., 2019; Addas, 2023).

در شهر گرگان، مرکز استان گلستان، پارک‌های زیادی وجود دارد که برای مردم این شهر امکانات فراوانی را برای تفریح و استراحت فراهم می‌کنند. از جمله پارک‌های معروف می‌توان به پارک شهر، ملت، جهان‌نما، لاله و گل‌ها اشاره کرد. این پارک‌ها با محیطی زیبا و امکانات مناسبی برای فعالیت‌های تفریحی و ورزشی موردتوجه مردم و گردشگران قرار دارند. در این میان، پارک گل‌ها با توجه به مساحت تقریبی ۱/۵ هکتاری به صورت پارک خطی-ساحلی، در مقیاس منطقه‌ای در مقایسه با سایر پارک‌ها، موقعیت استقرار پارک و همچنین توجه به درجه‌بندی کاربران آن بر اساس تقسیم‌بندی سن، جنس، طبقات اجتماعی و اقوام مختلف در ساعات گوناگون شبانه‌روز است که نشان از اهمیت بررسی ارزیابی اجتماعی-فرهنگی آن دارد. هدف مطالعه حاضر آن است که با شناسایی مسائل و مشکلات پارک‌ها از نظر مراجعه‌کنندگان قدمی در راستای شناسایی پیامدهای منفی و کاهش یا کنترل آن‌ها در راستای بهبود کیفیت فضایی-عملکردی پارک مذکور برداشته شود. به عبارت دیگر، هدف غایی مطالعه حاضر شناسایی مسائل و مشکلات پارک خطی گل‌ها از نگاه مراجعه‌کنندگان و ارائه راهکارهایی برگرفته از زمینه مورد مطالعه برای بهبود وضعیت این پارک است.

تاکنون پژوهش‌های متعددی در داخل و خارج درباره پارک‌های شهری و مسائل و مشکلات آن‌ها انجام شده است. برای نمونه معروف و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی در زمینه بهسازی منظر پارک‌های شهری با هدف شناخت اولویت‌ها و نیازهای شهروندان در شهر گرگان انجام دادند. روش انجام این پژوهش به صورت اسنادی-تحلیلی و پیمایشی بوده است که بخش

اعظم اطلاعات آن از طریق توزیع پرسشنامه بین ساکنان شهر گرگان به‌دست‌آمده است. یافته‌های پژوهش نشان داد که اولویت‌های شهروندان مختلف با توجه به متغیرهای جمعیت شناختی ویژگی‌های اقتصادی-اجتماعی آنان در برخی زمینه‌ها متفاوت بوده و هر قشر نیازهای خاص خویش را دارد. اما، در یک نگاه کلی و بر اساس نظر شهروندان، گونه‌های گیاهی پارک‌ها و فضاهای سبز شهر گرگان، نیاز به تنوع‌بخشی داشته و این امر باید با استفاده از انواع گیاهان تحقق یابد. بیشتر مردم بهبود سرویس‌های بهداشتی، آب‌خوری‌ها وسایل بازی کودکان را در اولویت می‌دانند و توجه به نیازهای معلولین در بهسازی پارک‌ها و همچنین پیاده‌روهای سنگی بیشترین اولویت را داشتند. محمدی و همکاران (۱۳۹۹) نیز پژوهشی تحت عنوان «شناسایی مؤلفه‌های مبلمان ورزشی پارک‌های شهر اصفهان» با هدف شناسایی مؤلفه‌های مبلمان ورزشی پارک‌های شهر اصفهان انجام دادند. این پژوهش به‌صورت کیفی انجام شد و جامعه آماری پژوهش را کلیه استفاده‌کنندگان از پارک‌های ورزشی شهر اصفهان تشکیل می‌دادند. یافته‌های این مطالعه نشان داد که متولیان امر ورزش در شهر اصفهان می‌توانند با بهبود وضعیت اماکن رفاهی ورزشی در پارک‌ها، نهادینه‌سازی ورزش در بین زنان و مردان، آگاه‌سازی مردم و... زمینه حضور تمام اقشار را برای فعالیت ورزشی در پارک‌ها فراهم کنند. لطفی و موسی زاده (۱۳۹۹) نیز در پژوهشی دیگر تحت عنوان «باززنده‌سازی فضاهای اطراف رودخانه‌های شهری و نقش آن در کیفیت زندگی و امنیت شهروندان: مطالعه موردی رودخانه النگدره در شهر گرگان» انجام دادند که هدف از انجام آن، ارزیابی متغیرها و شاخص‌های امنیت و کیفیت زندگی شهروندان در اطراف رودخانه النگدره و کنار پارک ملت شهر گرگان بوده است. این پژوهش توصیفی-تحلیلی بوده و نتایج آن نشان داد که میانگین کلی امنیت در پارک موردبررسی ۲٫۹۵ درصد است که نزدیک به حد متوسط است و شاخص‌های دسترسی فیزیکی، طراحی خوانا، روشنایی، امنیت فیزیکی، احساس امنیت، و آسایش محیطی در بُعد آلودگی محیطی (ایمنی، بهداشتی) نیز در وضعیت متوسط تا پایینی هستند. ناصر و محمدی (۱۳۹۵) هم پژوهشی تحت عنوان «ارزیابی میزان رضایت شهروندان از کیفیت پارک‌های درون‌شهری: مطالعه موردی پارک‌های شهر اهر» انجام دادند که هدف از انجام آن، ارزیابی میزان رضایت شهروندان از کیفیت پارک‌های درون‌شهری در شهر اهر بوده است. در این پژوهش از روش ترکیبی کیفی و کمی استفاده شده است. در پایان، نتایج نشان داد که بیش از ۶۰ درصد از پاسخ‌دهندگان وضعیت پارک‌ها را ضعیف ارزیابی می‌کنند. آزمون‌های آماری نیز نشان داد که میزان رضایت شهروندان از وضعیت پارک‌ها پایین و کمتر از میانگین است.

در خارج از کشور نیز ادوو همکاران^۱ (۲۰۲۲) پژوهشی تحت عنوان «مروری بر ادراک کاربران از پارک‌های شهری در سه پارک منطقه ایبجو-لکی^۲ در ایالت لاگوس» با هدف بررسی ادراک کاربران از پارک‌های شهری انجام دادند. این پژوهش به‌صورت کمی از نوع پیمایشی انجام‌گرفته و یافته‌های آن نشان داد که استراتژی‌های طراحی پارک مطلوب کاربران نیست. فی‌المثل آن‌ها از دسترسی به پارک و میزان نگهداری و شخصی‌سازی پارک‌ها در ارائه گزینه‌های مختلف در زمینه امکانات و ترجیحات فردی راضی نبودند. درعین‌حال، بر اساس یافته‌های پژوهش مذکور عدم تمرکز بر مسائل مدیریت مناظر منجر به منظره‌های ضعیف و عدم رضایت کاربران شده است. روی‌هم‌رفته نتیجه این مطالعه نشان داد که کاربران این پارک‌های شهری به دلیل ناکامی استراتژی‌های طراحی در برآورده کردن نیازهایشان، مشکل دارند و به‌سختی می‌توانند از امکانات پارک‌ها استفاده کنند. لیو ژائو^۳ (۲۰۲۱) نیز پژوهشی تحت عنوان «عوامل مؤثر بر رضایت کاربران از پارک‌های شهری از طریق داده‌های نظرات آنلاین در شژن چین» با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر رضایت کاربران از

1Aduwo

2Ibeju-Lekki

3Liu & Xiao

پارک‌های شهری انجام دادند. در این پژوهش از روش کمی از نوع پیمایشی استفاده شد. تحلیل یافته‌های آن نشان داد که نه عامل کلیدی پارک‌های شهری وجود دارند که بر رضایت کاربران تأثیر می‌گذارند، از جمله اندازه پارک، گیاهان، تجهیزات تفریحی، تأثیر بصری مناظر، نگهداری تجهیزات و گیاهان، تمیزی و نظافت محیط و عواملی مانند سیستم علامت‌گذاری و کیفیت هوا. شاربازی^۱ و سورجی^۲ (۲۰۲۰) نیز در پژوهشی دیگر تحت عنوان «طراحی منظر پارک‌های محلات در شهر اربیل^۳ عراق» با هدف بررسی سبک، طراحی، فضاها، فعالیت‌های تفریحی، اجزای طبیعی و مصنوعی و شناسایی مشکلات پارک‌ها انجام دادند. در این پژوهش از روش‌های مصاحبه و پرسشنامه برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. نتایج آن نشان داد که مساحت پارک‌ها و باغ‌های مورد مطالعه با استانداردها مطابقت نداشته است و کمبود امکانات تفریحی، ورزشی و بازی‌های کودکان وجود دارد. همچنین بین بازدیدکنندگان علاقه زیادی برای افزایش امکانات تفریحی جدید و افزودن مکانی برای نشستن، پیک‌نیک خانوادگی، مکانی برای سالمندان و گردهمایی، امکانات بازی کودکان، مکانی برای مطالعه برای دانش‌آموزان مدرسه، به‌علاوه مسیرهای پیاده‌روی و دویدن وجود داشت. الگوباشی و السمری^۴ (۲۰۱۹) هم پژوهشی تحت عنوان «به‌سوی کیفیت زندگی اجتماعی از طریق پارک‌های عمومی در شهر قاهره» و با هدف برآوردن نیازهای اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی اجتماعی انجام داده‌اند. روش آن‌ها در این پژوهش کیفی بوده و پارک‌های الحوریا^۵، اندولس^۶، الازهر^۷، الازباکیا^۸ و پارک ملی را مورد مطالعه قرار داده‌اند. در این پژوهش ارزیابی نواقص اجتماعی از جمله مشکلات رفاهی و تفریحی و عدم تفکیک فضایی پارک‌ها انجام شده است و در انتها پیشنهادهایی مانند نوردهی به پارک‌ها طبق ضوابط شهرسازی با هدف افزایش استفاده شهروندان از پارک‌ها ارائه گردیده است.

همه مطالعات فوق نشان می‌دهند که پارک‌های شهری در شهرهای امروزی از اهمیت زیادی برخوردارند. درعین‌حال نیازها و انتظارات شهروندان متنوع بوده و به عوامل مختلفی مانند سن، جنسیت وضعیت اقتصادی-اجتماعی بستگی دارد. اکثر این مطالعات سطح رضایت شهروندان از پارک‌های شهری را متوسط یا پایین ارزیابی کرده‌اند. مضاف بر این، مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رضایت شهروندان از پارک‌های شهری شامل مواردی همچون کیفیت تجهیزات، امکانات رفاهی، امنیت، روشنایی، تنوع گیاهی و دسترسی فیزیکی است. از نکات کلیدی در این مطالعات می‌توان به‌ضرورت توجه به نیازهای مختلف گروه‌های سنی، توجه به معلولان، بهبود زیرساخت‌ها و افزایش کیفیت طراحی پارک‌ها اشاره کرد. همچنین مشخص شده که استراتژی‌های فعلی طراحی و مدیریت پارک‌ها چندان پاسخگوی نیازهای شهروندان نیست و نیاز به بازنگری اساسی دارد. درحالی‌که غالب مطالعات فوق از روش‌شناسی کمی از نوع پیمایشی بهره گرفته‌اند، مهم‌ترین نوآوری مطالعه حاضر بیش از همه به بهره‌گیری از روش کیفی تحلیل تماتیک و اتخاذ رویکردی از پایین به بالا به موضوع مورد مطالعه، جهت شناسایی و مقوله‌بندی مهم‌ترین مسائل و مشکلات پارک مورد مطالعه است. مهم‌تر اینکه در مطالعه حاضر تلاش شده است تا میان یافته‌های پژوهش و نظریه‌های موجود در این زمینه پیوند منطقی برقرار شود و مقایسه‌ای نیز میان یافته‌های میدانی و مطالعات پیشین انجام گردد.

چارچوب مفهومی پژوهش حاضر برگرفته از آراء و اندیشه‌های صاحب‌نظرانی است که به مفهوم فضا و اهمیت آن در شکل‌گیری روابط اجتماعی در نظرات خود توجه کرده‌اند. در همین رابطه گئورگ زیمل^۹ جامعه‌شناس آلمانی به این موضوع

1 Sharbazerhy & Surjee

2 Erbil

3 Elgobashi & Elsemari

4 El- Horyia

5 Al-Andalus

6 Al-Azhar

7 El-Azabakiyya

8 Georg Simmel

اشاره می‌کند که فضا خود صرفاً واقعیتی فیزیکی یا مادی نیست، بلکه ساختی اجتماعی دارد که روابط بین افراد و گروه‌ها را می‌سازد؛ بنابراین ساخت اجتماعی فضا محدودیت‌های واقعی و بالقوه‌ای را بر فضا و محتوایش تحمیل می‌کند. مرز درواقع در راستای ساختاربخشی به روابط فضایی و اجتماعی عمل می‌کند که می‌تواند میان ایزه‌ها و کنش‌های انسانی رخ دهد. لذا مرزهای فضا نه تنها آن را از بیرون محدود می‌کند بلکه به درک بیشتر آن کمک می‌کند و افزون بر این نوعی یکپارچگی درونی را نیز به وجود می‌آورد (ژلینتس، ۱۳۹۹: ۱۰۳-۱۰۴). در اندیشه زیمل قرابت فاصله فیزیکی عامل مهمی در شکل‌گیری روابط اجتماعی است. روابط مبتنی بر قرابت فیزیکی، شدیدتر از روابط مبتنی بر فاصله فیزیکی زیاد است. با افزایش قرابت فیزیکی افراد در معرض بررسی عمیق‌تر از سوی یکدیگر قرار می‌گیرند و از سوی دیگر ایجاد فاصله فیزیکی باعث کاهش نظارت اجتماعی می‌شود (افروغ، ۱۳۹۶، ۳۶).

آلفرد شوتزو^۱ توماس لاکمن^۲ نیز ابعاد فضایی جهان فیزیکی و جهان اجتماعی کنش را در رابطه متقابل با هم می‌بینند. به این معنا که از یک‌سو، بعد فضایی وارد تفکیک اجتماعی شناخت و ناشناختگی، آشنایی و بیگانگی، نزدیکی و فاصله اجتماعی بین عاملان، و از سوی دیگر تفکیک اجتماعی، وجه محوری تجربه ذهنی سازمان فضایی جهان زندگی می‌شود (افروغ، ۱۳۹۶: ۴۷). به عبارت دیگر از نظر آن‌ها، ساخت واقعیت‌های اجتماعی تا حد زیادی تابع همپوشی‌های زمانی-مکانی در جهان فیزیکی است. از یک‌سو، موقعیت بدن پیش‌شرطی برای روابط اجتماعی است و از سوی دیگر، قرابت اجتماعی، حرکت‌ها را در فضا شکل می‌دهد. چون مهم‌ترین فرایندها در روابط انسانی، محصور در مواجهات فضایی مستقیم است. مشاهده اینکه چرا حوزه‌های فرهنگی-اجتماعی غالباً تداوم می‌یابند، و فهم اینکه چرا اشکال ناحیه‌ای فرهنگ‌ها و جوامع، به‌رغم تماس‌های بین ناحیه‌ای نیز تداوم می‌یابد، آسان است (افروغ، ۱۳۹۶: ۴۹). اروینگ گافمن^۳ نیز در همان پارادایم زیمل و شوتز و لاکمن می‌اندیشد و تأکید وی بر زمینه‌های فضایی است که تعاملات در آن رخ می‌دهند. یکی از کانون‌های اساسی بحث وی این است که فعالیت انسان ناحیه بندی شده است (فکوهی، ۱۴۰۰: ۷۴). به باور وی، هم‌تراز با اعمال و فعالیت‌های جلو عقب، انواع خاصی از روابط جلو عقب وجود دارد که با این فعالیت‌ها سازگار است. ناحیه جلو جایی است که اجرا محقق می‌شود، جایی که قواعد رفتاری مقبول، صحیح و روابط رسمی برقرار می‌گردد. در اینجا مردم تا آنجا پیش می‌روند که مطمئن شوند کنش‌هایشان با استانداردهای موردقبول اجتماع، سازگار است. برعکس، نواحی عقب، جایی است که مرزبندی‌های رسمی به‌طور موقت کنار گذاشته می‌شود و خود اظهاری بدون توجه به تبعیت از هنجارهای مسلط رفتار اجتماعی، اعمال می‌شود (فکوهی، ۱۴۰۰: ۷۴).

اما اگر برای زیمل، شوتز و لاکمن، و گافمن فضا واقعیتی بیرونی است، از نظر صاحب‌نظری همچون هانری لوفور^۴ (فضای اجتماعی) تولیدی (اجتماعی) است. بدان معنا که فضا ذاتاً وجود ندارد بلکه تولید می‌شود؛ تولید فضا را می‌توان به سه بعد که رابطه دیالکتیکی با یکدیگر دارند تقسیم کرد (لوفور، ۱۳۹۶، گوناردنا و همکاران، ۱۳۹۶)، از این منظر تحلیل سه‌بعدی تولید فضایی چنین است:

پرتکس‌های فضایی

این مفهوم که در زبان فارسی به عمل یا کردارهای فضایی نیز ترجمه شده است نشانگر بعد مادی فعالیت و تعامل اجتماعی است (لوفور، ۱۳۹۶؛ تانکس^۵، ۱۳۹۴) که در سرتاسر فضا رخ می‌دهد و به نحوی ساختار می‌یابد که تضمین کند

1 Alfred Schütz

2 Thomas Luckmann

3 Erving Goffman

4 Henri Lefebvre

5 Practice

6 Tonkiss

زندگی اجتماعی تولید و بازتولید می‌شود؛ برای مثال سایت‌های در نظر گرفته‌شده برای گذراندن اوقات فراغت (ژلنیتس، ۱۳۹۹: ۱۶۴). ما با در نظر گرفتن اینکه چیزها و روابط اجتماعی چگونه در فضا ساختاریافته‌اند به کنش‌های روزمره خود معنا می‌دهیم (ژلنیتس، ۱۳۹۹: ۱۶۶).

بازنمایی‌های فضا

بازنمایی‌های فضا تصویری از فضا را ارائه و بنابراین فضا را تعریف می‌کند (لوفور، ۱۳۹۶؛ تانکس، ۱۳۹۴)؛ فضای مفهوم‌پردازی شده، فضای دانشمندان، برنامه‌ریزان، شهرسازان و مهندسان اجتماعی و نیز فضای برخی هنرمندان که ذوق علمی دارند و همه آن‌هایی که آنچه را که زیسته و درک شده با آنچه تصور شده است یکی می‌دانند. این فضای مسلط هر جامعه‌ای است (لوفور، ۱۹۹۱؛ به نقل از ژلنیتس، ۱۳۹۹: ۱۶۷). این فضا همواره فضای تصور شده و انتزاعی است در نتیجه به عقیده وی آن‌هایی که چگونگی بازنمایی فضا را کنترل می‌کنند، درواقع چگونگی تولید، ساماندهی و مصرف فضا را نیز کنترل می‌کنند (ژلنیتس، ۱۳۹۹، لوفور، ۱۳۹۶).

فضاهای بازنمایی

این سوژه به بعد نمادین فضا اشاره دارد، بنابراین درباره خود فضا نیست و منظور از آن چیزی است که خود را به نماد و نشانه پیوند می‌زند و نیز آن‌ها را می‌توان از طبیعت گرفت (لوفور، ۱۳۹۶؛ تانکس، ۱۳۹۴). فضاهای بازنمایی فضاهای زندگی روزمره‌اند که ترکیب پیچیده و درهم‌تنیده‌ای از فاکتورهای دوگانه ذهنی و اجتماعی هستند؛ برای مثال بیم و امید، آشنایی و ناآشنایی، باز و بسته و... در نتیجه آن‌ها فضاهای تخیل شده یا تولیدشده از سوی نیروهای فرهنگی و اجتماعی و همبسته با مناسک، نمادها، سنت و... هستند (ژلنیتس، ۱۳۹۹: ۱۶۹-۱۷۰).

دیوید هاروی نیز همانند لوفور از منظر اقتصاد سیاسی به فضا نگاه می‌کند و معتقد است که شهر در نهایت به‌نوعی نابرابری در توزیع درآمدها منجر می‌گردد که در نتیجه باعث به وجود آمدن اقشار و طبقات اجتماعی و همچنین نابرابری میان مناطق و محلات مختلف خواهد شد (فکوهی، ۱۴۰۰: ۲۱۹).

در بخش نابرابری در فضا، هاروی تأکید دارد که گروه‌های مختلف در جامعه ترجیحات متفاوتی دارند. اگر قواعد بازی مشخص نشده یا پذیرفته نشود، ممکن است موجب مشکلاتی شود که نه‌تنها به دلیل تفاوت در نتایج مذاکرات، بلکه به خاطر تعارض درباره خود قواعد نیز پیش می‌آید. هاروی عنوان می‌کند که به دلیل ناهمگنی ارزش‌ها و فرهنگ‌های اجتماعی، گروه‌ها نمی‌توانند در مورد مسائل اساسی نیز مذاکره کنند. این ناهمگنی می‌تواند به یک سیستم شهری منجر شود که در آن تعارضات بین افراد و گروه‌ها بسیار شدید است. حل این مشکل به کاهش تعارضات نیاز دارد، به‌گونه‌ای که تماس‌ها و تعاملات بین گروه‌ها با ارزش‌های مختلف کاهش یابد. وی به سازمان‌یابی منطقه‌ای و مبتنی بر «همسایگی» اشاره می‌کند و تأکید دارد که این نوع سازمان‌دهی نقش مهمی در کاهش تعارضات و برخوردها در سیستم شهری دارد. این سازمان‌دهی بر اساس نژاد، طبقه، پایگاه اجتماعی، مذهب و امور مشابه، می‌تواند تعاملات را بهبود بخشد و از بروز مشکلات جلوگیری کند (هاروی، ۱۳۹۵).

در نهایت جان فریدمن^۱ برعکس نگاه تعاملی و یا اقتصادی سیاسی به فضا بیشتر بر نحوه برنامه‌ریزی برای فضا تأکید دارد. مطابق نظر او باید فضای محله‌ای و منطقه‌ای را به ملی و فراملی ارجحیت دهیم و این همان رویکرد از پایین به بالای مدنظر این پژوهش است که «این امر به‌نوعی (به) دیدگاه مرکززدایی شده منتهی می‌شود» (کمپل و فاینشتاین، ۱۳۸۹: ۲۳۱) و دلایلی برای این انتخاب وجود دارد:

1David Harvey

2John Friedmann

- لزوم توجه بیشتری به تنوع و تفاوت موجود در فضاهای محلی و منطقه‌ای؛ «شرایط برنامه‌ریزی در همه‌جا یکسان نیست ویژگی‌های مکانی برای حل مسائل راهنمای ما قرار می‌گیرند».

- لزوم حضور جامعه مدنی در تصمیم‌گیری‌های عمومی؛ «مناطق، شهرها واحدهای همسایگی مکان‌هایی هستند که مشارکت با معنای شهروندی می‌تواند شکل بگیرد» اما این امر در سطوح وسیع‌تر دشوار و یا حتی غیرممکن است.

مناطق و فضاهای محلی فضاهایی هستند که مردم روزمره در آن‌ها زندگی می‌کنند اما سطوح ملی و فراملی فضاهایی نیستند که مردم عادی تأثیر زیادی بر رویدادهای آن‌ها بگذارند. بنابراین از نظر فریدمن حجم قابل‌توجهی از توجه برنامه‌ریزان می‌بایست بر مناطق، شهرها واحدهای همسایگی متمرکز شود (کمپل و فاینشتاین، ۱۳۸۹: ۲۳۲).

روش پژوهش

با توجه به اهداف پژوهش، روش پژوهش کیفی برای واکاوی مسائل مردمی و درک عمیق آن انتخاب شده است. زیرا همان‌طور که کرسول گفته است (۱۴۰۲: ۲۴۹) هنگامی که به دنبال درک و تفسیر یک شخص یا محیط هستیم و هدف از تحلیل داده‌ها ارائه مضامین و طبقات است، این روش مناسب‌ترین روش است. در این مطالعه واحد مشاهده تمامی مراجعه‌کنندگان به پارک مذکور هستند. در پژوهش‌های کیفی نمونه‌ها به صورت هدفمند انتخاب می‌شوند و مهم‌ترین مسئله در این انتخاب در نظر گرفتن محیط، زمان و افرادی است که بهترین اطلاعات را برای پاسخگویی به سؤالات پژوهش ارائه می‌دهند (حریری، ۱۳۹۶: ۱۳۲) بر این اساس در اینجا نیز شیوه نمونه‌گیری، هدفمند از نوع حداکثر تنوع بوده و در مواقع نیاز از شیوه نمونه‌گیری گلوله برفی نیز استفاده شده است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها نیز مصاحبه نیمه ساختاریافته (عمیق) و فردی است. در عین حال بر اساس اصل اشباع، که بر مبنای آن جمع‌آوری اطلاعات تا هنگامی ادامه می‌یابد که اطلاعات جدیدی از مشارکت‌کنندگان به دست نمی‌آید و مورد دیگری برای فهم پدیده مورد مطالعه لازم نیست (ناچیمتو همکاران، ۲۰۱۸: ۲۲۹) با ۲۲ نفر مصاحبه صورت گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از روش تحلیل موضوعی یا کدگذاری تماتیک استفاده شده است. کدگذاری تماتیک یکی از انواع روش‌های تحلیل کیفی است و برای مقوله‌بندی و ارائه مضامین استفاده می‌شود (الحوجیلان، ۲۰۱۲؛ به نقل از باینگانی، ۱۳۹۹: ۸۸). در رابطه با نحوه استفاده از مفاهیم نیز نورمن بلیکی^۱ از چهار سنت هستی‌شناختی، عملیاتی‌سازی، حساس‌سازی و هرمنوتیک در علوم اجتماعی و انسانی یاد می‌کند (۱۴۰۳: ۸۳-۱۷۲) که از میان سنت‌های مذکور مطالعه حاضر بر سنت حساس‌سازی استوار است. یعنی مضامین به دست آمده در بخش یافته‌ها محصول مرتبط ساختن بصیرت‌های نظری و داده‌هایی است که از بستر مورد مطالعه به دست آمده است. بر این اساس در جریان تحلیل برای هر کدام از مشارکت‌کنندگان مورد مطالعه، با استفاده از کدگذاری باز نظامی از کدها تهیه شده است و در مرحله بعدی برای دقیق شدن این کدها رمزگذاری گزینشی انجام شده است. هدف از رمزگذاری گزینشی ایجاد حوزه‌های مضمونی^۲ و مقولات برای مشارکت‌کنندگان منفرد بوده است. پس از این مرحله حوزه‌های مضمونی به دست آمده برای هریک از مشارکت‌کنندگان با هم مقایسه و کنترل شده است تا در نهایت ساختاری مضمونی به دست آید که بتواند مبنایی برای تحلیل موارد دیگر باشد.

1 Creswell

2 Nascimento LCN, et al.

3 Norman Blaikie

4 Thematic domains

اکثر محققان کیفی به جای استفاده از واژگان اعتبار و روایی در تحقیقات کمی از مفهوم «قابلیت اعتماد» برای اشاره به ارزیابی کیفیت نتایج تحقیقات کیفی استفاده می‌کنند. بر این اساس در پژوهش حاضر جهت ارتقاء قابلیت اعتماد یافته‌ها از رویکرد گوبا و لینکلن^۱ (۱۹۸۲) استفاده شده است. بدین صورت که با هدف افزایش اعتبارپذیری درباره سؤال‌های مصاحبه از نظر تعدادی از اساتید و کارشناسان این حوزه استفاده شد. در فرایند کدگذاری و تحلیل و گزارش یافته‌های پژوهش نیز تعدادی از اساتید همیاری داشتند. برای دستیابی به انتقال‌پذیری، یافته‌های پژوهش با یافته‌های پیشینه پژوهش مقایسه و موردبررسی قرار گرفتند. برای افزایش قابلیت اطمینان، تلاش بر این بوده است که طی مصاحبه‌های انجام‌شده نقطه مبهم باقی نماند و همچنین با عنوان سؤالاتی از قبیل: «موردی وجود دارد که بخواهید به صحبت‌ها اضافه کنید؟ آیا به سؤالات در کمال صداقت پاسخ دادید؟» صداقت و نیز واکنش مصاحبه‌شونده مورد آزمون قرار گیرد و در نهایت برای افزایش تاییدپذیری، تمامی مصاحبه‌ها با رضایت مشارکت‌کنندگان ضبط و ثبت شده است و طی انجام تحلیل تماتیک چندین بار بازنگری شدند.

محدوده مورد مطالعه

چنانچه گفته شد بستر مورد مطالعه در پژوهش حاضر پارک گل‌ها واقع در شهر گرگان است که در خیابان‌های استاندارد ۲ و جانبازان یکم قرار دارد. این پارک به لحاظ موقعیت ریاضی در ۳۶ درجه و ۵۰ دقیقه عرض شمالی و ۵۴ درجه و ۲۷ دقیقه طول شرقی قرار گرفته است. از نظر موقعیت نسبی هم از شمال به خیابان استاندارد، از غرب به رودخانه و لشکر ۳۰، از جنوب به خیابان جانبازان و از شرق به خیابان گل‌ها منتهی می‌شود. درعین حال پارک مذکور تسهیلگر ارتباط بین خیابان‌های جانبازان، گل‌ها، علیمحمدی، گرگان پارس، استاندارد، نوبخت، مطهری و ملاقاتی است. میزان دسترسی محقق به پارک به نسبت آسان بوده است. پارک خطی گل‌ها یکی از پارک‌های بسیار زیبا از لحاظ بصری و پارک خطی مناسب برای پیاده‌روی و دارای پارک کودکان است و چنانچه پیش‌تر اشاره شد از موقعیت ارتباطی حائز اهمیتی برخوردار است. پژوهشگر، پیش از آغاز پژوهش، به صورت گذرا دو بار با هدف نگه‌داشتن ناشناختگی خود و جلوگیری از واکنش‌های نامناسب وارد پارک شده است. پیش از مصاحبه‌ها، با هدف شناسایی پارک و آماده‌سازی سؤالات، وارد پارک شده و تقسیم‌بندی مراجعه‌کنندگان به گروه‌های مختلف را تشخیص داده است. همچنین با هدف ارزیابی بهتر پارک، مصاحبه با دو فرد از شهرهای مختلف انجام شده است. در ادامه، ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان ارائه شده است.

جدول ۱. مشخصات مشارکت‌کنندگان در پژوهش

کد	جنس	سن	قومیت	وضع تأهل	تحصیلات	شغل	محل زندگی	مدت زمان آشنایی	دفعات مراجعه
۱	مرد	۲۱	فارس	مجرد	کارشناسی	دانشجو	گل‌ها	۱۲ سال	هر شب
۲	مرد	۴۳	فارس	متاهل	کارشناسی	دفتر پیشخوان	گل‌ها	۵ سال	یک‌شب در میان
۳	مرد	۴۴	فارس	متاهل	دیپلم	سردخانه	گل‌ها	۱۰ سال	هر شب
۴	زن	۴۵	فارس	متاهل	کارشناسی	خانه‌دار	گل‌ها	۲۲ سال	هر شب
۵	زن	۴۴	فارس	متاهل	دیپلم	آرایشگر	گل‌ها	۱۱ سال	هر شب
۶	زن	۳۲	فارس	متاهل	کارشناسی ارشد	خانه‌دار	گل‌ها	۱۱ سال	هر شب
۷	مرد	۱۳	فارس	مجرد	زیر سیکل	دانش‌آموز	گل‌ها	۱۱ سال	هر شب
۸	زن	۲۱	فارس	مجرد	کارشناسی	دستیار دامپزشک	گل‌ها	۳ سال	هر شب
۹	زن	۲۲	مازنی	مجرد	کارشناسی	دانشجو	مطهری جنوبی	۵ ماه	یک‌شب در میان
۱۰	زن	۳۷	فارس	متاهل	کارشناسی	بیمه	جانبازان	۵ سال	هر شب
۱۱	زن	۱۴	ترک	مجرد	زیر سیکل	دانش‌آموز	کرج	مسافر	عدم پاسخ

۱۲	زن	۵۶	فارس	مجرد	کارشناسی	برنامه‌ریز آموزشی	نوبخت	۵ سال	یک روز در میان
۱۳	مرد	۱۹	فارس	مجرد	سواد مقدماتی	سقف کاذب	شهرک سپاه	۲ هفته	هر شب
۱۴	مرد	۲۸	فارس	مجرد	دیپلم	فروشنده	مطهری	۱۰ سال	یک‌شب در میان
۱۵	مرد	۳۵	فارس	مجرد	کارشناسی	بیکار	گران جدید	اولین بار	عدم پاسخ
۱۶	مرد	۲۸	ترک	مجرد	دیپلم	فروشنده	گلشهر	۳ سال	یک‌شب در میان
۱۷	مرد	۳۶	فارس	مجرد	دیپلم	راننده استیجاری	انقلاب	۲ سال	هر شب
۱۸	مرد	۴۷	ترک	متاهل	زیر دیپلم	نگهبان ساختمان	کاشانی	۲ سال	هر شب
۱۹	مرد	۲۱	فارس	مجرد	کارشناسی	دانشجو	مطهری جنوبی	۷ سال	هر شب
۲۰	مرد	۳۲	فارس	مجرد	کارشناسی ارشد	فروشنده	نوبخت	۱۲ سال	هر شب
۲۱	مرد	۴۱	فارس	مجرد	کارشناسی ارشد	فروشنده	گران پارس	۵ سال	هر صبح
۲۲	مرد	۵۵	فارس	متاهل	کارشناسی	بازنشته	نوبخت	۵ سال	هر صبح

شکل ۱. تصویر هوایی و محدوده پارک گل‌ها

یافته‌ها

-کمبود امکانات تفریحی:

اگرچه یکی از کارکردهای مهم پارک‌ها ایجاد فرصت‌های فراوان برای تفریح ورزش است اما به نظر مشارکت‌کنندگان پارک مورد مطالعه در این زمینه با کمبودهای اساسی روبرو است. مهم‌ترین این کمبودها عبارت‌اند از کمبود تجهیزات ورزشی و کمبود وسایل بازی برای کودکان. اگرچه در پارک مورد مطالعه تجهیزات ورزشی وجود دارد اما این تجهیزات کهنه و قدیمی هستند و غیرقابل استفاده؛ در این باره کدهای ۱ و ۱۶ به ترتیب اظهار می‌دارند: «وسایل ورزشی هم که در قسمت همین پایین پارک هست استفاده نمیشن و یه سرباشونم خراب شدن یعنی اگر کسی حتی بخواد استفاده کنه نمیتونه استفاده کنه» و «حداقل همه وسایل ورزشی ... که واسه ورزش بزرگسالان هست هیچ کدوم امنیت نداره و همش آهن خالصه ضربه‌گیر وجود نداره جای دستی وجود نداره و باعث آسیب میشه». در رابطه با عدم ارائه وسایل بازی کودکان نیز اگرچه پارک مذکور دارای زمین بازی کودکان است، اما به باور مشارکت‌کنندگان فضای بازی کودکان با توجه به ساخت‌وسازها در محدوده مورد نظر دیگر جوابگوی جمعیت حال و آینده نیست و باید در جهت توسعه آن اقدام شود. مثلاً یکی از پاسخگویان در این باره می‌گوید: «وسایل بازی برای بچه‌ها کمه و توی ساعت خاص روی هر تابش ۱۱ نفر وایسادن تو صف و نسبت به جمعیتی که میاد توی پارک وسایل بازی خیلی کمه و باید وسایل بازیش بیشتر باشه برای بچه‌ها».

- کاستی‌های زیبایی‌شناختی:

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که از نظر مشارکت‌کنندگان پارک مورد مطالعه ناتوان از ایجاد فضایی آرام و دلپذیر است و کاستی‌های زیبایی‌شناختی نقش مهمی در این مسئله دارد. مهم‌ترین این کاستی به نظر آن‌ها ضعف در آب‌نما، کمبود رنگ‌آمیزی و تصویرسازی، کمبود درختکاری و گل‌آرایی و نقص در جایگزاری المان‌های زیبایی است.

آب‌نماها به‌عنوان یکی از عناصر زیبایی‌شناسی در پارک‌های عمومی شناخته می‌شوند، اما عدم تعمیر به‌موقع لوازم معیوب، کثیفی و آلودگی آب‌نماها می‌تواند منجر به کاهش جذابیت و مقصدیت پارک‌ها برای بازدیدکنندگان شود. ضعف در تجهیزات مکانیکی یا عدم توجه به مصرف بهینه آب نیز به مصرف غیرضروری و هدر رفت منابع آبی منجر می‌شود. مطابق اظهارات کارشناسان مربوطه در شهرداری در این پارک به دلیل مشکلات مربوط به آهکی بودن آب گران و همچنین مشکلات توپوگرافی کنار رودخانه و رانش خاک، نگهداری و بعضاً مرمت آب‌نماها دشوار است. پارک مذکور اگرچه دارای دو آب‌نمای کوچک و یک میدانگاه آب‌نما است، اما نظرات مشارکت‌کنندگان در مورد آن‌ها مثبت نیست. برای مثال کد ۴ در این باره می‌گوید:

«مثلاً اومدن به سری چیزا اینجا گذاشتن به‌عنوان آب‌نما که هیچ‌وقت آبی توش نبوده (رو به روی سرویس) یا اون بالاتر (بخش ورودی پارک) دیگه اینکه این موضوع یکم واسه بچه‌های کوچک‌تر سه، چهار یا پنج‌ساله خطرناکه که خب البته آبم باشه یا نباشه خطر داره»؛

علاوه بر این، استفاده از رنگ‌های زنده و متنوع در فضاهای پارکی به‌عنوان جزئی از طراحی مناسب می‌تواند احساس شادابی و انرژی را به بازدیدکنندگان منتقل کند. تصاویر و نقوش هنری در دیوارها، زیر پله‌ها یا سایر نقاط نیز می‌توانند جذابیت بصری فضا را افزایش دهند. به‌طور کلی مطابق اظهارات مراجعه‌کنندگان، پارک مذکور به لحاظ زیبایی تقریباً مناسب است و تنها مشکلاتی جزئی دارد و از این‌رو جهت افزایش کیفیت زیبایی آن نیازمند اقداماتی است، مثل رنگ‌آمیزی نرده رودخانه که در این باره کد ۱۱ اظهار دارد: «من اگه جای طراح بودم صد در صد شکل این میله‌هایی که اینجا هست رو تغییر میدادم زشتن رنگشونم افتضاحه» همچنین در رابطه با دیوار داخلی رودخانه نیز نقاشی‌های گرافیکی و نوشته‌هایی موجود است که کد ۱۱ می‌گوید: «این پایینم که دیدم مردم نقاشی میکشن خیلی قشنگه به چرت‌وپرتایی هم نوشتن ولی نقاشی‌ها به نظرم خیلی قشنگن» و کد اظهار دارد ۲۰: «مثلاً همین دیوارهای اینجا رو گرافیکی به طرح قشنگی بزنی رو دیوارا باحال بشه».

در کنار عوامل فوق، واقعیت آن است که درختان به‌عنوان عناصر اساسی در طراحی پارک‌ها نقش بسیار مهمی دارند. آن‌ها نه تنها سایه و خنکی را فراهم می‌کنند بلکه در بهبود کیفیت هوای پارک و زیبایی نیز نقش پررنگی دارند. همچنین، گل‌ها و گیاهان زینتی نقش مهمی در تصویرسازی و زیباسازی پارک‌ها دارند. اما سخنان مصاحبه‌شوندگان نشان داد که آن‌ها در این زمینه هم نارضایتی‌های دارند. فی‌المثل درختچه‌های ترون (شمشاد) که سراسر پارک را پوشانده‌اند برای مردم به لحاظ هرس و ایمنی مشکل‌ساز شده‌اند، کد ۱۶ در این باره اظهار می‌دارد: «یه سری درخت‌ها هم هستش که باعث اذیت مردم میشه واقعاً این درخت‌هایی که شاخه‌های تیز دارند اون بالا کاشتن تو مسیر راه و یه سری گلا وجود داره که قشنگ مثل خار و خیلی تیزن و فرد که رد میشه قشنگ آسیب می‌رسونه»؛ همچنین کمبود درختان نیز گزارش شده است و کد ۱۱ می‌گوید: «[من اگه به‌جای طراح بودم] مثلاً اگه میشد بیشتر درخت میکاشتم همین پایینا». از طرفی دیگر بحث کمبود گل‌کاری نیز از سمت مشارکت‌کنندگان مطرح می‌گردد به‌گونه‌ای که کد ۸ و ۱۷ به ترتیب در این رابطه می‌گویند: «به فضای سبزه توی پارک زیاد اهمیت نمیدن مثل پارک‌های توی تهران گل‌کاری نمیکنن که قشنگ بشه»، «این نرده‌هایی که زدن و جای گلدون داره میتونه برای زیبایی پارک بیشتر استفاده بشه و الکی فقط دکور نباشه». علاوه بر همه این‌ها،

تأمین فضاهای مناسب برای نصب گلدان‌ها، تزیینات چوبی یا فلزی، آثار هنری و المان‌های زیبایی در پارک‌ها اهمیت زیادی دارد. در این باره مصاحبه‌شوندگان به جای نامناسب ستون‌های کنار زمین‌بازی کودکان و نیز داخل آب‌نمای میدانگاهی اشاره دارند و کد ۵ در این باره می‌گوید: «الان ببینید بچه‌ها رفتن بالای آب‌فشان همیشه اینجورین پارسالم بچه‌ها رفتن رو اون سه تا (اشاره به سه ستون کنار وسایل بازی کودکان) که سر یکی از بچه‌ها شکست البته بیهوش شد و با آمبولانس بردنش».

– فضاسازی و مبلمان نامناسب:

طراحی مناسب فضاها با استفاده از انواع مبلمان‌ها، نه تنها ارزش زیبایی را افزایش می‌دهد، بلکه تعاملات اجتماعی و تفریح شهروندان را تسهیل می‌کند. لکن از نظر پاسخگویان در این زمینه هم پارک مورد مطالعه با مشکلاتی مواجه است مثل عدم وجود فضاهای مجزا، کمبود نشیمنگاه و دسترسی‌پذیری نامناسب به معابر.

فضاهای مجزا این امکان را به افراد می‌دهند تا به تفریح، ورزش، استراحت یا تماشای طبیعت با توجه به تمایلات خود بپردازند. از این نظر در پارک مذکور به دلایل مختلف اعم از طراحی نامناسب و همچنین کمبود فضا، عدم تفکیک فضایی و یا ضعف در آن وجود دارد و این مسئله از دیدگاه مشارکت‌کنندگان این گونه بیان گردیده است: «من اگه طراح بودم قطعاً یه فضایی رو می‌ذاشتم واسه همین بالاخره اونایی که سنشون بالاتره ... یه فضایی رو هم فقط مخصوص بچه‌ها می‌ذاشتم دیگه اون مسن‌ترها هم همه‌جا میشینن ولی خب از وقتی که دیگه بنده خداها دیدن این بچه‌ها اینجا بازی میکنن میرن پایین‌تر میشینن من اگه بودم بالاخره لاین‌های مختلف می‌ذاشتم قسمت‌بندی می‌کردم»، گفته‌های مذکور به خوبی بر عدم تفکیک فضایی در پارک مورد مطالعه تأکید دارد. مسئله دیگر در رابطه با فضا در پارک مذکور، مسئله کمبود نشیمنگاه است. در همین رابطه کد ۱۷ و ۱۰ به ترتیب اظهار می‌دارند: «یه فکری هم به حال این نیمکت‌ها بکنن شاید خیلیا به خاطر اینکه نیمکت نیست الان میان میشینن رو این سنگا (اشاره به سنگ نشیمن پایین پله‌ها)»، «یا مثلاً وسایل ورزشی اون قسمت پایین استفاده نمیشه یا مثلاً این وسط خیلیا به عنوان نشیمن ازش استفاده میکنن میشینن روش» کد ۱۶ هم به وضعیت نشیمنگاه‌های پارک اشاره و می‌گوید: «توی زمستونم که روی این صندلی‌های آهنی که همیشه نشست این قدر سرده بعد اینکه مثلاً سعی کنن صندلی چوبی بذارن و اینکه فاصله بین چوباشو یه خورده کمتر کنن». علاوه بر مسائل فوق، معابر دسترسی نامناسب، مسئله‌ای دیگری است که در زمینه فضاسازی پارک گل‌های گرگان به نظر مشارکت‌کنندگان وجود دارد. پارک مورد مطالعه در این رابطه طبق اظهارات کارشناسان مربوطه با توجه به شرایط توپوگرافی و رانش خاک از وضعیت مناسبی برخوردار نیست؛ همچنین گزاره‌های مشارکت‌کنندگان نیز نشانگر عدم رضایت آنان از معابر دسترسی است. برای مثال کد ۱ در این باره می‌گوید «زمین همون قسمت یه حالت سوراخ‌سوراخ (زمین مشبکی قسمت مرکزی) داره زیر وسیله ورزشی‌ها که باعث میشه بچه‌هایی که فوتبال بازی میکنن بخورن زمین». کد ۱۶ هم می‌گوید: «چاله‌چوله هاشم درست کنن قسمت بالا که بچه‌ها همش رفت‌وآمد دارند خانواده‌ها رفت‌وآمد دارند قشنگ مثل دست‌انداز شده یعنی من دیدم بچه دوچرخه‌سواری میکنه گیر کرده اونجا افتاده یا میدویدن بچه پاش گیر کرده افتاده». آخرین بعد مولفه فضاسازی نامناسب ضعف نورپردازی است. مسئله‌ای که بخش‌هایی از پارک را در شب‌ها تاریک و به افراد حاضر در این فضاها احساس ناامنی و ترس را القا می‌کند. در همین رابطه کد ۱۲ می‌گوید: «اون طرف پارک که برای پیاده‌روی استفاده میشه و خاکی هست تاریک تاریکه و اصلاً روشنایی نداره و این خودش توی شب به نظرم خطرناکه هم به خاطر اینکه سطحش ناهمواره ممکنه فرد در اثر پیاده‌روی حتی زمین بخوره صدمه ببینه و هم به لحاظ امنیت اونجا ممکنه خدایی نکرده اتفاقات ناگواری بیوفته».

- زیست ناپذیری محیطی:

منظور از زیست ناپذیری محیطی وجود مواردی نظیر بوی نامطبوع رودخانه، وجود زمین خاکی جنب رودخانه و مشاهده آشغال به دلیل کمبود سطل زباله در پارک است که به نارضایتی شهروندان انجامیده است. در رابطه با وجود بوی نامطبوع از رودخانه کنار پارک عمومی کد ۸ و ۹ و ۱۱ به ترتیب می‌گویند «رودخانه اینجا خیلی بو میدهد کثیفه آشغال میریزن حتی لجن گرفته»، «یه مشکل دیگه داره اینه که خیلی اینجا بو میدهد نمیدونم فاضلاب میریزن چیکار میکنن ولی رودخانه بو میدهد»، «به نظرم فضا [رودخانه] خیلی بوی بدی میدهد». علاوه بر بوی نامطبوع رودخانه، وجود زمین خاکی جنب رودخانه در کنار ایجاد چشم‌اندازی منفی، ممکن است به مشکلات بهداشتی، زیست‌محیطی و حتی ایمنی منطقه نیز منجر شود. درعین‌حال این مورد برای مراجعه‌کنندگان از اهمیت بالایی برخوردار بود و از دیدگاه آنان مخصوصاً فرصتی جهت توسعه پارک تلقی می‌شد. در همین رابطه کد ۲ و ۱۰ می‌گویند: «همین قسمت خاکی رو اگه بهش برسن خیلی نمودش بهتر میشه یعنی هم از لحاظ فضا یعنی این‌همه فضای خالی هست اما متأسفانه نه فضای سبزی داره نه هیچ استفاده‌ای ازش میشه»، «من اگه بودم اون قسمت خاکی رو ۱۰۰٪ آسفالت می‌کردم حتماً نورپردازی می‌کردم یه نور خوب میذاشتم واسه اونور چون خیلی تاریکه خیلی هم واقعاً بده خیلی استفاده‌ها میشه ازش کرد اونجا چون تاریک و متروکه به نظر من جای خوبی نیست». مضاف بر موارد فوق، کمبود سطل‌های زباله در پارک‌ها یکی از مشکلات شایع است که منجر به انباشت زباله‌ها در سطح پارک شده است. لازم به ذکر است این امر در قسمت بالای پله‌ها رعایت شده و شکایتی وجود نداشت بلکه در ارتباط با پایین پله‌ها، مراجعه‌کنندگان و همچنین کارشناسان عمران و معمار اظهار نارضایتی داشتند. فی‌المثل کد ۲۰ اظهار می‌دارد: «سطل آشغال کم داره مثلاً بین همین جاها اینجا خب خیلیا میان سیگار میکشن آب‌معدنی میاریم خوراکی میاریم خدایی سرتاسر و این پایین نگاه کن یک دونه سطل آشغال نیست به خدا الان اون پایینو ببینی پر آشغاله».

- ناامنی:

یکی دیگر از مسائل و مشکلاتی که مراجعه‌کنندگان به پارک‌ها به کرات مورد اشاره قرار دادند ناامنی موجود در پارک است. منظور آن‌ها از ناامنی آلودشدن زیاد موتور و دوچرخه، حمل و استفاده از سلاح سرد و ایجاد مزاحمت مخصوصاً برای زنان است. حضور موتورهای منجر به آلودگی هوا، صدا و اختلال در آرامش در این محیط‌ها می‌شود و حتی ممکن است موجب آسیب رساندن به مراجعه‌کنندگان شوند. بر همین اساس عبور موتور و دوچرخه در پارکی با این ویژگی‌ها و مساحت به معضلی برای استفاده‌کنندگان و ایجاد تنش در میانه تفریحات و استراحت آنان تبدیل شده است. در همین راستا کد ۱۲ اظهار دارد: «پارک برای دوچرخه‌سواری هم استفاده میشه اما اینجا فضا، فضای دوچرخه نیست... نگاه می‌کنیم که بچه‌ها با دوچرخه و با موتور از این فضا استفاده می‌کنند و این میتونه گاهی اوقات خطرناک باشه و یک کودکی یک‌دفعه جلوی یک دوچرخه‌سوار یا یک موتور در بیاد یا به دنبال توپش بره»؛ اگرچه ورودی و خروجی جهت عدم ورود موتور بسته‌شده است اما این وسایل بدون مشکل به پارک ورود می‌کنند و مشکلاتی اعم از تهدید امنیت و مزاحمت به وجود می‌آورند، تا جایی که کد ۵ در این باره می‌گوید: «خیلی موتور میاد اینجا یعنی مایی که اینجا نشستیم موتور از وسطمون، حالا یا میخواد اذیت کنه، رد میشه یه بار نزدیک بود بزنه به پسر من بهش گفتم بعد میگه حالا بزار بزنم بعد اینجوری کن».

مسئله دیگر عامل ناامنی، حمل سلاح در پارک از سوی جوانان و نوجوانان است. این امر به‌طور مکرر در گفتگوها بود و موجب نگرانی و احساسات منفی در مشارکت‌کنندگان می‌شد. به گفته آنان نوجوانان و جوانان با خود سلاح‌هایی مانند قمه، تبر، پنجه‌بوکس و... در دست دارند؛ برای مثال کد ۱۶ در گفته‌های خود به این نکته اشاره می‌کند: «مثلاً جوانایی که میان اینجا همش قمه دستشونه چاقو دستشونه»؛ درعین‌حال درگیری‌هایی که به وجود می‌آید موجب وحشت و ناامنی در

مراجعه‌کنندگان می‌شود. مطابق گزارش کد ۶: «یه بار اینجا پسر یکی از دوستانمون با یکی از بچه‌هایی که اونجا نشسته (اشاره به وسط پارک که نوجوانان و جوانان غریبه ابتدای پله رو به پایین پارک می‌نشینند) دعواشون شد و یارو با تبر زدشو پسره رفت بزنه باباش هولش داد و خلاصه درگیر شده بودن و حکم جلب پسره رو گرفتن دوست منم بیشتر الان از استرس دیگه نیما».

علاوه بر عوامل فوق، عامل دیگری که در پارک مورد مطالعه موجب ناامنی می‌شود ایجاد مزاحمت است. مسئله‌ای که تأثیرات نامطلوبی بر روی تجربه بازدیدکنندگان از این پارک دارد. برای مثال کد ۹ در این رابطه می‌گوید «اینجا مست چتهای^۱ زیاد دیدم، [مصاحبه‌کننده] خب اینا مزاحمت ایجاد میکنن؟ [پاسخگو] زیاد! [مصاحبه‌کننده] چجوری؟ [مصاحبه‌کننده] مثلاً رد میشن چرت‌وپرت میگن همین دیروز ما از اینجا بلند شدیم رفتیم اونور راحت میتونم بگم ۵۶ تا همین جوری رگباری می‌گفت هرکی نشسته بود یه چیزی می‌گفت»؛ کد ۱۶ هم در همین باره می‌گوید: «من خانم‌هایی رو میشناسم که جرات اینو ندارن که بعضی اوقات بیان اینجا یعنی با گروه‌ها آشنا میشن با بچه‌ها آشنا میشن که چندنفری بیان اینجا چون امنیت نیستش».

– وجود مسائل اجتماعی:

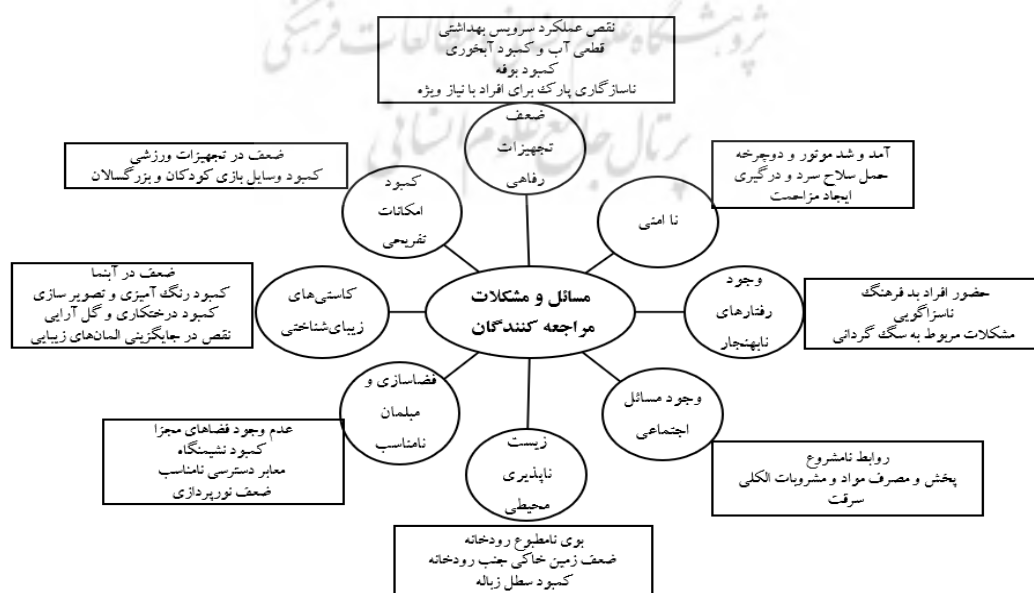
در پارک گل‌ها مثل بسیاری از پارک‌های دیگر مسائل اجتماعی خاصی مشهود است. مسائلی که به‌طور کلی باعث کاهش شادی و آرامش در فضای پارک می‌شود. مهم‌ترین این مسائل در پارک مذکور عبارت‌اند از روابط نامشروع، پخش و مصرف دخانیات و مشروبات الکلی و سرقت.

نخست اینکه پارک‌ها گل‌ها به‌عنوان فضایی عمومی از نظر پاسخگویان به مکانی برای ایجاد و تقویت روابط نامشروع تبدیل شده است به‌نحوی که کد ۵ و ۱۸ به ترتیب در این باره می‌گویند: «خیلی معذرت می‌خوام دختر پسر میان اینجا خیلی کارا میکنن که جاش اصلاً اینجا نیست افتضاحه اصلاً» [مصاحبه‌کننده] یعنی نزدیکی دارن؟ آره خیلی اصلاً این منطقه من زیاد اینجا دیدم که به زبان حتی همیشه بیاری خیلی بدجوره اینجا»، «دختر پسرا میرن اون پایین یه چند بار یه چیزی از ناشایستم دیدیم...توضیعت خوبی نبودن... ببین ما مال این دهه نیستیم که بتونیم راحت صحبت کنیم دیگه ولی خب بیشتر از تو بغل ... تقریباً وسط پارک هم اون طرف‌تر دیدیم هم به سمت بالا جاهایی که دنج‌تره یکی از دوستانم که تراسشون به پارک مشرفه خیلی میبینم یکی آخر شبای یکی هم ظهرا». علاوه بر این، در پارک مورد مطالعه، به باور مصاحبه‌شوندگان در سال‌های اخیر پخش مواد و مصرف دخانیات و مشروبات الکلی مشاهده شده است. برای نمونه کد ۳ در این باره اظهار می‌دارد: «اکثراً غریبه‌ها برای مواد میان متأسفانه توی این دو سه سالی بیشتر شده چون قبلاً استفاده میکردن ولی الان فکر کنم برای فروش این اتفاق داره میوفته و مکانی برای فروش هم شده»؛ کد ۴ هم راجع به نگرانی خانواده‌ها از مصرف سیگار و مواد می‌گوید: «معمولاً افرادی که میرن اون پایین حالا نمیدونم یا سیگار میکشن یا تو سیگاراشون چیزی غیر از سیگار هست اوناشو دیگه نمیدونم ولی چون ما با خانواده‌هامون یا دوستانمون میایم اونجا جزو نقاط ممنوعه هست برای بچه‌ها»؛ علاوه بر مسائل فوق، سرقت، و گاهی سرقت همراه با خشونت، از مردم در پارک یکی دیگر از مشکلاتی است که به ایجاد احساس ناامنی و کاهش اعتماد عمومی مراجعان انجامیده است. کد ۵ در همین رابطه می‌گوید «اون پایین چند وقت پیش یه بار بچه رو زده بودن با پشت چاقو سرش شکسته بود بعد مایلشو ازش گرفته بودن و رفته بودن»؛ کد ۶ هم در تأیید این مسئله می‌گوید: «یه بار داشتم پیاده‌روی می‌کردم یه دختری اومد دوچرخه پسر نوجوونو که تازه مثلاً سه روز بود خریده بود و گفت میدی من برم دور بزنم داد رفت دور زد و دیگه دختره رو پیدا نکردیم».

۱. اصطلاح درست "چت‌مست" است و مصاحبه‌شونده به اشتباه واژه "مست چت" را به کار برده است.

- رواج رفتارهای نابهنجار:

رواج رفتارهای نابهنجار در پارک گل‌ها به معنای شیوع رفتارها و اعمالی است که با اصول اخلاقی و اجتماعی جامعه در تضاد است که مهم‌ترین آن‌ها در پارک مذکور عبارت‌اند از حضور افراد بد فرهنگ، ناسزاگویی و مشکلات مربوط به سگ گردانی. از نظر مشارکت‌کنندگان حضور افراد بد فرهنگ قسمی مسئله اجتماعی و فرهنگی است. زیرا این افراد با رفتارها و اعمالی که با اصول اخلاقی و اجتماعی جامعه در تضاد است، فضای عمومی پارک را به محیطی نامناسب تبدیل می‌کند؛ کد ۱ در همین رابطه اظهار دارد: «[غریبه‌ها] یه سریا که یه خورده جوونترن یه حالت متفاوت فرهنگی دارن و انگار دنبال شر میگردن. به‌شخصه خودم که اینجا بودم اصلاً نمیخواستم یعنی هیچ کاری نمی‌کردم ولی طرف میومده و یه چیزی مینداخته وسط که بیاد دعا رو شروع کنه ... بچه‌های غریبه که میان و تفاوت فرهنگی دارن دنبال دعا میگردن به نظرم ناهنجاره، البته نه همه غریبه‌ها». رفتار نابهنجار دیگر، ناسزاگویی است که در پارک گل‌ها به شکل استفاده از اصطلاحات نادرست، توهین‌آمیز، و تحقیرآمیز به افراد دیگر آسیب روحی وارد می‌کند. این مسئله باعث شده بود که مراجعه‌کنندگان بابت تربیت فرزندانشان در این محیط و یادگیری رفتارهای منفی از سوی آنان نگران باشند، چیزی که در سخنان کد ۱۶ کاملاً مشهود است: «بیشترین چیزی که آدم میتونه اینجا ببینه بد بزرگ شدن بچه‌هاست که به همدیگه همش توهین میکنن فحش میدن کلاً جایی که خانواده هست نباید همچین چیزی باشه از کوچیک و هفت، هشت سالش گرفته تا بزرگش دیدم که به هم فحش میدن». علاوه بر موارد فوق، پدیده سگ گردانی، به‌رغم غیرقانونی بودن، یکی دیگر از رفتارهای نابهنجاری است که موجب ناراحتی مراجعان شده است. برای مثال کد ۲ در این باره می‌گوید: «من خودم دیدم که سگ میره توی فضای سبز هزار و یک خرابکاری و کثافت‌کاری میکنه بعد طرف بچه شول میکنه میره توی همون فضای سبز خب. این چقدر بده این سگ چقدر مریضی و هزار جور داستانو این چیزا داره که بعد حالا انتقال بده به اون بچه». البته برخی از مراجعان هم نگاهی منفی به این پدیده ندارند و سعی می‌کنند با چنین افرادی رفتاری مسالمت‌آمیز داشته باشند. برای مثال کد ۱۰ چنین رویکردی دارد: «اونا هم باید ما رو درک کنن همونطور که ما اونا رو درک کردیم و رفتیم قسمت پایین پارک برای اینکه اونا آرامش بیشتری داشته باشن اونا هم وقتی مارو میبینن نباید بهمون بی‌احترامی کنن و داد بزنن و باید همدلی داشته باشن».

شکل ۲. مدل مفهومی تماتیک

بحث

همان‌طور که در بیان مسئله گفته شد، سؤال اصلی پژوهش حاضر این بود که از نظر مراجعان، پارک خطی گل‌ها دارای چه مسائل و مشکلاتی است؟ بر این اساس رویکرد کیفی تحلیل تماتیک جهت پاسخگویی به سؤالات پژوهش مورد استفاده قرار گرفت و در بخش مبانی مفهومی نیز اندیشه‌های صاحب‌نظرانی که به مفهوم فضا و اهمیت آن در شکل‌گیری روابط اجتماعی توجه کرده‌اند راهنمای پژوهش قرار گرفت. در پایان یافته‌های پژوهش همسو با نظریه‌های راهنمای پژوهش بود به‌طوری‌که یافته‌ها نشان داد طراحی و معماری فضا، بستر از پیش تعیین‌شده‌ای برای کنشگران می‌سازد و برای مثال در قسمت پایین پله‌های پارک مورد مطالعه و کنار رودخانه افراد و گروه‌هایی حضور می‌یابند که به دلیل نوع طراحی و معماری، تفاوت‌هایی آشکار با سایر گروه‌های مراجعه‌کننده دارند و با ایجاد فاصله فیزیکی (مفهوم سطح‌بندی زیمل) و قرارگیری افرادی در مکان دور از سایرین و کاهش نظارت اجتماعی، به رفتارهای ناپه‌نجار و کجروانه مشغول می‌شوند. علاوه بر این، همسو با یافته‌های پژوهش نوعی تفکیک اجتماعی و فضایی متناظر با بحث شوتس و لاکمن دیده می‌شود که از این‌قرار است: ۱- پایین پله‌ها (اشاره به فضای کنار رودخانه) که مختص به جوانان و نوجوانان است و گاهی به دلیل انزوا است و ۲- بالای پارک (اشاره به محیط اطراف زمین‌بازی کودکان) که مختص کودکان و خانواده‌ها است و ۳- پایین پارک (سمت ورودی خیابان استاندارد و اطراف میز پینگ‌پنگ) که مختص به جوانان و سگ‌گردان‌ها است. مضاف بر این نظریه گافمن در ارتباط با ناحیه جلو عقب نیز به‌وضوح در نتایج قابل مشاهده است. بدین‌صورت که کنار رودخانه بر اساس نظریه گافمن می‌تواند پشت‌صحنه نامیده شود که آسیب‌هایی همچون روابط نامشروع، مزاحمت و مصرف الکل و دخانیات در این مکان رخ می‌دهد که به‌دوراز دید سایر گروه‌ها است و ناحیه جلو صحنه که همان قسمت بالای پارک است، مکانی است که آسیب‌های مذکور در آن مشاهده نمی‌گردد.

علاوه بر موارد فوق، در بحث جمعیت شناختی مراجعان نیز مشاهده گردید که اکثر مراجعه‌کنندگان اهل همان محل یا محلات نزدیک بودند که نشانگر بحث شوتس در باب ساخت فضایی و جهان روزمره و همچنین پرکتیس‌های فضایی لوفور است. شوتز و لاکمن اشاره به رابطه متقابل جهان فیزیکی و اجتماعی داشتند (مانند بازنمایی‌های فضای و فضاهای بازنمایی لوفور) و اظهار داشتند که تعامل چهره به چهره نیازمند جهان فیزیکی مناسب است. نکته‌ای که در صحبت‌های کد ۵ کاملاً مشهود است: «خود ما خانما اینجا با همدیگر آشنا شدیم خونه هم میریم جلسات کتابخوانی داریم». در نهایت اینکه هاروی در نظریه فضا و نابرابری خویش اعلام می‌دارد که گروه‌های مختلف نظام ترجیحات متفاوتی نیز دارند و زمانی که شرایط مورد قبول همه گروه‌ها نباشد فضا دچار بحران خواهد شد و این مسئله به‌وضوح در پارک در رابطه با مواردی مانند روابط نامشروع، آلوده شدن موتور و دوچرخه و مصرف الکل و دخانیات، مزاحمت و سگ‌گردانی به دلیل کم‌توجهی به نیازمندی‌های گروه سنی ۱۵ تا ۳۰ سال مشاهده می‌شود که مهم‌ترین گروه سنی محسوب می‌گردند.

در زمینه یافته‌های پژوهش نیز، در رابطه با مضمون اول یعنی تجهیزات رفاهی، یافته‌های مربوط به مشکلات سرویس‌های بهداشتی با پژوهش‌های انجام‌شده توسط معروف و همکاران (۱۴۰۰) و ناصر و محمدی (۱۳۹۵) و در رابطه با مشکلات آب‌خوری با یافته پژوهش معروف و همکاران (۱۴۰۰) همخوانی دارد. یافته‌های مربوط به کمبود بوفه نیز با نتایج پژوهش‌هایی از جمله محمدی و همکاران (۱۳۹۹) و ناصر و محمدی (۱۳۹۵) متناظر است. یافته‌های مربوط به نیازهای معلولین حرکتی هم با پژوهش‌هایی از جمله معروف و همکاران (۱۴۰۰) و محمدی و همکاران (۱۳۹۹) همخوان است.

مضمون بعدی کمبود امکانات تفریحی است که شامل کمبود تجهیزات ورزشی وسایل بازی کودکان و بزرگسالان می‌شود. یافته‌های مربوط به کمبود تجهیزات ورزشی اعم از نامناسب بودن و ایمنی و استاندارد آن‌ها و... با نتایج پژوهش محمدی و همکاران (۱۳۹۹) و شاربازی و سورجی (۲۰۲۰) و الگوباشی و السامری (۲۰۱۹) همخوانی دارد. این مطالعه در باب نتایج حاصله از مؤلفه وسایل بازی کودکان و بزرگسالان نیز با یافته تحقیقاتی همچون ناصر و محمدی (۱۳۹۵) و معروف و همکاران (۱۴۰۰) و لیو ژائو (۲۰۲۱) و الگوباشی و السامری (۲۰۱۹) و شاربازی و سورجی (۲۰۲۰) همسو است. مضمون کاستی‌های زیبایی‌شناختی شامل زیر مقوله‌هایی مانند آبنا، رنگ و تصویرسازی، گل‌آرایی و درخت‌کاری و نقص در جایگذاری المان‌های زیبایی است. یافته‌های مربوط به مشکلات آبنا با نتایج پژوهش ناصر و محمدی (۱۳۹۵) همسوست. در بخش رنگ و تصویرسازی نیز یافته‌ها با نتایج پژوهش ادوو همکاران (۲۰۲۲) و لیو ژائو (۲۰۲۱) همخوانی دارد. همچنین در بخش گل‌آرایی و درخت‌کاری نیز یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های محمدی و همکاران (۱۳۹۹) و معروف و همکاران (۱۴۰۰) و لیو ژائو (۲۰۲۱) همخوان است. در بحث جایگذاری نامناسب المان‌ها نیز یافته پژوهش ادوو همکاران (۲۰۲۲) مشابه با نتیجه پژوهش حاضر است.

مؤلفه دیگر که موردبررسی قرار گرفت فضا سازی و مبلمان نامناسب است که شامل زیر مقوله‌هایی مانند عدم وجود فضاهای تفکیک‌شده، کمبود نشیمنگاه، کمبود سطل زباله، معابر دسترسی نامناسب و ضعف نورپردازی است. یافته‌های مربوط به عدم وجود فضاهای تفکیک‌شده با نتایج پژوهش محمدی و همکاران (۱۳۹۹) و الگوباشی و السامری (۲۰۱۹) همسوست. یافته‌های مربوط به نشیمنگاه اعم از جایگذاری و طراحی با نتایج پژوهش‌های محمدی و همکاران (۱۳۹۹) و ناصر و محمدی (۱۳۹۵) و الگوباشی و السامری (۲۰۱۹) و شاربازی و سورجی (۲۰۲۰) همخوان است. مشکلات مربوط به معابر دسترسی نامناسب نیز با نتایج پژوهش‌های ناصر و محمدی (۱۳۹۵) و شاربازی و سورجی (۲۰۲۰) مشابه است و علاوه بر موارد فوق، در بحث مشکلات کمبود نورپردازی، این پژوهش مؤید مطالعات محمدی و همکاران (۱۳۹۹) و لطفی و موسی‌زاده (۱۳۹۹) و ناصر و محمدی (۱۳۹۵) و الگوباشی و السامری (۲۰۱۹) است.

مضمون بعدی زیست‌ناپذیری محیطی است که شامل زیر مقوله‌های بوی نامطبوع رودخانه، وجود زمین خاکی و متروک جنب رودخانه و کمبود سطل زباله است. مشکل بوی نامطبوع رودخانه با نتیجه پژوهش لطفی و موسی‌زاده (۱۳۹۹) و پژوهش لیو ژائو (۲۰۲۱) مشابه است. در مورد مقوله وجود زمین خاکی و متروک جنب رودخانه که بحثی امنیتی و توسعه‌ای است یافته‌ها با نتایج پژوهش محمدی و همکاران (۱۳۹۹) همسوست و یافته‌های مربوط به کمبود سطل زباله نیز نتایج پژوهش ناصر و محمدی (۱۳۹۵) و لیو ژائو (۲۰۲۱) را مورد تأیید قرار می‌دهد.

مضمون بعدی ناامنی است که شامل آلوده شدن موتور و دوچرخه، حمل و استفاده از سلاح سرد و مزاحمت است. نتایج حاصله از مؤلفه آلوده شدن دوچرخه نیز با نتایج پژوهش محمدی و همکاران (۱۳۹۹) همخوانی دارد. به‌طور کلی مباحث مربوط به سلاح سرد و درگیری و مزاحمت مؤید پژوهش‌های ناصر و محمدی (۱۳۹۵) و لطفی و موسی‌زاده (۱۳۹۹) است. دو مضمون نهایی به‌دست‌آمده وجود مسائل اجتماعی و رواج رفتارهای نابهنجار است که به ترتیب شامل زیر مقوله‌های روابط نامشروع، پخش مواد و مصرف الکل و دخانیات، بد فرهنگی، ناسزاگویی و سگ‌گردانی هستند که این مفاهیم در هیچ‌یک از پژوهش‌ها مشاهده نشد و به‌نوعی دستاوردهای پژوهش حاضر محسوب می‌شوند.

نتیجه‌گیری

پارک‌های شهری نوعی مقاومت در برابر سیاست‌های شهری ضد محیط‌زیست و سوداگرایانه است و نقش مهمی در کاهش آلودگی محیط‌زیست، کاهش استرس و دغدغه‌های شهری و ایجاد فضایی آرام برای گروه‌های متنوعی دارد که در شهر زندگی می‌کنند. از این رو به‌منظور مدیریت پارک‌های شهری و به‌ویژه پارک‌ها در ارتباط با هرکدام از مسائل و مشکلات فوق انجام اقدامات زیر لازم و ضروری است. در زمینه کمبود تجهیزات رفاهی اقداماتی نظیر ایجاد رمپ در ورودی با کمترین شیب (نزدیک رودخانه)، ایجاد کافه کوچک به‌جای آب‌ما با کارکرد سوپر مارکت، نصب نشیمنگاه‌های چوبی بر روی سنگ‌های کنار رودخانه می‌بایست انجام شود. در رابطه با کمبود امکانات تفریحی ورزشی نیز اقداماتی همچون نصب میزهای شطرنج، تخته مارپله و فوتبال دستی برای بزرگسالان با متریال کم ارزش با هدف جلوگیری از سرقت، الحاق و توسعه فضای بازی کودکان و افزودن وسایلی مانند تاب و توپ فضایی، ساخت مسیر سلامت‌محور دور رودخانه برای پیاده‌روی و دویدن و تخریب آب‌نمای کنار نگهبانی و الحاق آن به زمین‌بازی گل کوچک برای کودکان می‌توان انجام داد. در زمینه زیبایی‌شناسی و فضاسازی نیز اقداماتی همچون نصب نیمکت‌های چوبی و باکس گل کنار رودخانه برای زیبایی‌شناسی و رفاه بیشتر، افزایش تعداد درخت‌ها، به‌ویژه در کنار رودخانه و بخش‌های شیب‌دار برای جلوگیری از رانش خاک، نصب آلاچیق در فضاهای چمنی و شیب‌دار و رنگ‌آمیزی و نقاشی دیواری متناسب با فرهنگ و طبیعت گلستان برای بهبود نمای بصری از جمله اقداماتی است که می‌تواند مفید فایده واقع گردد. در بحث ناامنی نیز با اقداماتی همچون افزایش تعداد نگهبانان و نیروهای کمکی با توجه به مساحت پارک، قرار دادن شماره تماس نگهبان‌ها کنار سرویس بهداشتی، هرس گیاهان یا جایگزینی آن‌ها با گونه‌های مناسب مانند رزماری برای جلوگیری از ایجاد فضاهای پنهان، نصب تابلوی راهنما در مناطق مختلف پارک و نصب دوربین مداربسته می‌توان به افزایش امنیت پارک کمک کرد. در زمینه زیرساخت‌ها هم از طریق بازنگری در استانداردهای نورپردازی، درخت‌کاری و معابر، هموارسازی زمین خاکی مقابل پارک و نصب نورپردازی برای افزایش امنیت، بازنگری در برنامه لایروبی رودخانه، بازنگری در استاندارد سطل زباله، و افزودن آن‌ها به‌ویژه در نزدیکی رودخانه و استفاده از متریال مقاوم در برابر رانش خاک در بخش‌های بحرانی می‌توان برخی دیگر از مسائل و مشکلات مراجعان را به حداقل رساند. در نهایت اینکه می‌توان با انجام برخی خدمات اجتماعی و فرهنگی من‌جمله ایجاد غرفه‌های اجتماعی و آموزش مسائل مختلف (در زمینه سرقت، اعتیاد و...) در روزهای هفته و مطالعه علمی و فرهنگ‌سازی در زمینه سگ‌گردانی به تقویت ابعاد فرهنگی و آموزشی استفاده از پارک گل‌ها یاری رساند.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه‌کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به‌ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

- افروغ، عماد. (۱۳۹۶). *فضا و نابرابری اجتماعی. ارائه الگویی برای جدایی‌گزینی اجتماعی و پیامدهای آن*. تهران: انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
- آلتن، آبروین. (۱۳۹۵). *محیط و رفتار اجتماعی (خلوت، فضای شخصی، قلمرو، ازدحام)*. ترجمه علی نمازیان. تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- باقری، علیرضا و روانشادینا، سمیه. (۱۳۹۴). معماری سبز و تأثیرات آن بر سلامت جسمی و روحی انسان. *کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و تکنولوژی*.
- باینگانی، بهمن. (۱۳۹۹). تبیین رئالیستی بسترها و مکانیسم‌های میانجی در شکل‌گیری آسیب‌های اجتماعی (مورد مطالعه: ناحیه نایسر سندج). *مطالعات جامعه‌شناختی*، ۲۷ (۱)، ۷۷-۱۱۰. [Doi: 10.22059/jsr.2020.78506](https://doi.org/10.22059/jsr.2020.78506)
- بلیکی، نورمن. (۱۴۰۳). *طراحی پژوهش‌های اجتماعی*. ترجمه حسن چاوشان، تهران، نشر نی، چاپ شانزدهم.
- تانکیس، فرن. (۱۳۹۴). *فضا، شهر و نظریه اجتماعی*. مترجمان: حمیدرضا پارسی و آرزو افلاطونی. تهران: دانشگاه تهران.
- حریری، نجلا. (۱۳۹۶). *اصول و روش‌های پژوهش کیفی*. تهران، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات.
- رحیمی، علی و عباسیان، فاطمه. (۱۴۰۲). ارزیابی وضعیت کمی و کیفی پارک‌ها و بوستان‌های شهری در سطح منطقه ۱ کلان‌شهر تهران. *جغرافیا و روابط انسانی*، ۵ (۴)، ۱۸۹-۲۱۰.
- ژلنیتس، آندری. (۱۳۹۹). *فضا و نظریه اجتماعی*. ترجمه آیدین ترکمه، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- فکوهی، ناصر. (۱۴۰۰). *انسان‌شناسی شهری*. تهران: نشر نی.
- کامیاراد، ساناز؛ کامیار، غلامرضا و کامیاراد، صفرعلی (۱۴۰۱). *حق بر شهر/ایمن از منظر حقوق بشر و حقوق ایران*. مجله پژوهش‌های حقوقی، ۲۱ (۵۱)، ۱۷۷-۲۰۲. [https://doi: 10.48300/jlr.2022.16077](https://doi.org/10.48300/jlr.2022.16077)
- کرسول، جان، دبلیو. (۱۴۰۲). *طرح پژوهش: رویکردهای کمی، کیفی و شیوه ترکیبی*. ترجمه حسن دانایی‌فرد و علی صالحی، تهران: موسسه کتاب مهربان نشر.
- کمپل، اسکات و فاینشتاین، سوزان. (۱۳۸۹). *نظریه برنامه‌ریزی شهری*. ترجمه عارف اقوامی مقدم، تهران: انتشارات آذرخش.
- گیدنز، آنتونی و ساتن، فیلیپ. (۱۴۰۰). *جامعه‌شناسی*. ترجمه حسن چاوشیان، تهران: انتشارات علمی.
- گونواردا، کانیشکا؛ کیفر، استفان؛ میلگرام، ریچارد و اشمید، کریستین (ویراستار) (۱۳۹۶). *فضا، تفاوت و زندگی روزمره خوانش‌های لوفور*. ترجمه افشین خاکباز و محمد فاضلی، تهران: انتشارات تپسا. چاپ دوم.
- لطفی، حیدر و موسی‌زاده، حسین. (۱۳۹۹). باززنده‌سازی فضاهای باز اطراف رودخانه‌های شهری و نقش آن در کیفیت زندگی و امنیت شهروندان مطالعه موردی: رودخانه انگدره در شهر گرگان. *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵۲ (۱)، ۱۹۹-۲۱۹. [Doi: 10.22059/jhgr.2018.256305.1007688](https://doi.org/10.22059/jhgr.2018.256305.1007688)
- لوفور، هانری. (۱۳۹۶). *ماتریالیسم دیالکتیکی*. ترجمه آیدین ترکمه، تهران: انتشارات تپسا.
- محمدی، سردار؛ حسینی، محمد سلطان و قاسمی سیانی، مجتبی. (۱۳۹۹). *شناسایی مؤلفه‌های مبلمان ورزشی پارک‌های شهر اصفهان: مطالعه کیفی*. *فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش*، ۳ (۲۳)، ۱۳۹-۱۵۵.
- مرادیان، ام‌کلثوم؛ رخشنده رو، مهدی و عبدالله زاده فرد، علیرضا (۱۳۹۸). ارزیابی نقش پارک‌های شهری در پایداری اجتماعی شهرها (نمونه موردی: پارک آزادی شهر شیراز). *فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۱۰ (۳۷)، ۱۲۸-۱۱۳. <https://dori.net/dor/20.1001.1.22516433.2021.11.3.1.2>
- معروف، منیره؛ حاتم زاده، عبدالله و کاوه، همایون. (۱۴۰۰). *بهبودی منظر پارک‌های شهری براساس نیاز شهروندان: مطالعه موردی پارک‌های گرگان*. *نشریه گیاهان زینتی*، ۱۱ (۳)، ۱۹۷-۲۰۷. <https://dori.net/dor/20.1001.1.22516433.2021.11.3.1.2>
- ناصر، مریم و محمدی، اصغر. (۱۳۹۵). ارزیابی میزان رضایت‌مندی شهروندان از کیفیت پارک‌های درون‌شهری مطالعه موردی: پارک‌های شهر اهر. *فصلنامه مطالعات مدیریت شهری*، ۲۶، ۴۴-۵۶.

وارثی، حمیدرضا و رنجبر، علی‌اکبر. (۱۳۹۴). ارزیابی عملکرد پارک‌های شهری بر اساس نیازهای اجتماعی، مطالعه موردی: پارک‌های منطقه‌ای شهر شیراز. *فصلنامه مطالعات مدیریت شهری*، ۳۴، ۲۵۹-۲۷۲.

هاروی، دیوید. (۱۳۹۵). *عدالت اجتماعی و شهر*. ترجمه محمدرضا حائری. تهران: نشر شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.

References

- Addas, A. (2023). Influence of Urban Green Spaces on Quality of Life and Health with Smart City Design. *Land*, 12, 960. <https://doi.org/10.3390/land12050960>
- Aduwo, B. E., Okunlola, P. O., Omotoye, O. T., & Anjorin, T. O. (2022). A survey of user's perception of urban parks in Ibeju-Lekki, Lagos State, *Earth and Environmental Science*. [Doi:10.1088/1755-1315/1054/1/012030](https://doi.org/10.1088/1755-1315/1054/1/012030)
- Afrough, E. (2017). *Space and social inequality*. Tehran: The Tarbiat Modares University Press. [In Persian].
- Baghri, A., & Ravanshadnia, S. (2016, June). *Green architecture and its impacts on human physical and mental health. 2nd International Conference on Research in Science and Technology, Istanbul-Turkey*. [In Persian].
- Bayangani, B. (2020). Realistic explanation of the contexts and mediating mechanisms in the formation of social harms (Case study: Naysar area of Sanandaj). *Sociological Review*, 27(1), 77-110. [Doi: 10.22059/jsr.2020.78506](https://doi.org/10.22059/jsr.2020.78506). [In Persian].
- Blaikie, N. (2024). *Designing social research: The logic of anticipation*. Translator: Hassan Chavoshyan, Tehran, Ney Publications. [In Persian].
- Campbell, S., & Fainstein, S. (2010). *Readings in urban theory*. Translator: Aref Aghvami Moghadam. Tehran. Azaraksh Book Publisher. [In Persian].
- Creswell, J., W. (2023). *Research design (qualitative, quantitative, and mixed methods)*. Translators: Hasan DanaeeFard and Ali Salehi, Tehran, Mehraban Press. [In Persian].
- Elgobashi, A., & Elsemary, Y. (2019, November). Towards social quality of life through cairene public parks. Architect & Urban Planning Department. *Third International Conference of Architecture and Urban Planning Cairo, Egypt*
- Fakouhi, N. (2021). *Urban anthropology*. Tehran: Ney Publications. Fourteen Edition. [In Persian].
- Giddens, A., & Sutton, Ph, W. (2021). *Sociology*. Translator: Hassan Chavoshyan, Tehran, Elmi Publications. [In Persian].
- Goonewardna, K., Kipfer, S., Milgrom, R., Schmid., C. (2017). *Space, difference, everyday life reading Henri Lefebvre*. Translated by Afshin Khakbaz And Mohammad Fazeli, Tehran, Teesa Publications, Second Edition. [In Persian].
- Guba, E. G., & Y. S. Lincoln (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal* 30 (4), 233-252. <https://doi.org/10.1007/BF02765185>
- Hariri, N. (2017). *Principles and methods of qualitative research*. Tehran: Islamic Azad University. [In Persian].
- Harvey, D. (2016). *Social justice and city*. Translator: Mohammad Reza Hairi, Chaponashr Pardazesh shahri Publications. [In Persian].
- Irwin, A. (2016). *The environment and social behavior: privacy, personal space, territory, crowding*. Translator: Ali Namazian, Third Edition, Tehran, Shahid Beheshti University press. [In Persian].
- Kamyar Rad, S., Kamyar, G., & Kamyar Rad, S. (2022). Right to the safe city in human rights and iranian law. *Journal of Legal Research*, 21(51), 177-202. [Doi: 10.48300/jlr.2022.160775](https://doi.org/10.48300/jlr.2022.160775) [In Persian].
- Lefebvre, H. (2017). *Dialectical Materialism*. Translated by: Aidin Torkameh, Tehran. Teesa Publications. [In Persian].

- Lio, R., & Xiao, J. (2021). Factors affecting users' satisfaction with urban parks through online comments data: evidence from Shenzhen, China. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18, 253. [Doi:10.3390/ijerph18010253](https://doi.org/10.3390/ijerph18010253)
- Lotfi, H., & Mousazadeh, H. (2020). Restoration of open spaces around urban rivers and their role in the quality of life and security of citizens (Case study: Alangdareh River, Gorgan). *Human Geography Research*, 52(1), 199-219. [doi: 10.22059/jhgr.2018.256305.1007688](https://doi.org/10.22059/jhgr.2018.256305.1007688). [In Persian].
- Maroof, M., Hatamzadeh, A., & Kave, H. (2021). Improving the landscape of urban parks based on the needs of citizens (Case study: Gorgan Parks). *Journal of Ornamental Plants*, 11(3), 197-207. [In Persian].
- Mohammadi, S., Soltan Hosseini, M., & ghasemi, M. (2020). Identifying the components of Sport Furniture of Isfahan City Parks: A qualitative study. *Sport Management and Development*, 9(3), 140-155. [doi: 10.22124/jsmd.2020.4567](https://doi.org/10.22124/jsmd.2020.4567). [In Persian].
- Moradian, O., Rakhshandehroo, M., & Abdolazhade fard, A. (2019). The role of urban parks in the social sustainability of cities, case study Azadi park, Shiraz. *Journal of Research and Urban Planning* 10(37), 113-128. <https://dori.net/dor/۲۰,۱۰۰,۱,۲۲۲۸۵۲۲۹,۱۳۹۸,۱۰,۳۷,۹,۳> [In Persian].
- Nascimento, L., Souza, T., Oliveira, I., Moraes, J., Aguiar, R., & Silva, F. (2018). Theoretical saturation in qualitative research: an experience report in interview with schoolchildren. *Rev Bras Enferm* [Internet], 71(1), 228-33. <http://dx.doi.org/10.1590/0034-7167-2016-061>
- Naser, M., & Mohammadi, A. (2016). Evaluation of the citizen's satisfaction with the quality of urban parks (Case Study: Ahar city parks). *Urban Management Studies*, 26, 43-56. [In Persian].
- Rahimi, A., & Abbasian, F. (2023). Quantitative and qualitative assessment of urban parks and gardens at Tehran metropolitan area 1. *Geography and Human Relationships*, 5(4), 189-210. <https://dor.isc.ac/dor/۲۰,۱۰۰,۱,۲۶۴۵۳۸۵۱,۱۴۰۲,۵,۴,۱۰,۵>. [In Persian].
- Surjee, Mahdi Kh. A., & Sharbazhery, Ali O.M. (2020). Landscape design of the neighborhood parks in Erbil City. *Euphrates Journal of Agriculture Science*, 12 (2), 1-26.
- Tonkiss, F. (2015). *Space, city and social theory*. Translator: Hamidreza Parsi and Arezoo Aflatoni. Tehran. University of Tehran Press. [In Persian].
- Varesi, H. R., & Ranjbar, A. A. (2014) Operation evaluation of urban parks based on social needs (Case Study: Regional parks in the city of Shiraz). *International Journal of Urban and Rural Management*, 13 (34), 259-272. [In Persian].
- Zieleniec, A. (2020). *Space and Social Theory*. Translator: Aidin Torkameh. Tehran. Elmifarhangi Publications. [In Persian].
- Ziter, C. D., Pedersen, E. J., Kucharik, C. J., & Turner, M. G. (2019). Scale-dependent interactions between tree canopy cover and impervious surfaces reduce daytime urban heat during summer. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(15), 7575-7580. <https://doi.org/10.1073/pnas.1817561116>